

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára 2 k. 40 f. (1 fjt 20 kr.) Egy szám ára 24 fillér (12 kr.)
Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek. Minden pénz
Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

Elmereng az ember.

Elmereng az ember . . .
Vissza száll a lelke,
Negyedfél száza múlt
Dicső történetre.

Való-é, vagy álom?
Mi volt az a század,
Mely biztosította
A hitszabadságot?

Hosszú, tompult álom . . .
Hét halomnak bűne . . .
Végzés, halál, martyr : . . .
A nap vérben fürde.

Felhő széjjel oszlik :
Apró foszlányokra,
Aztán szózat haliszik :
»Róma! bűnbánatra!«

Dobog a szív . . . hevül . . .
Fölebred a lélek :
»Kilenczvenegy tétel :«
Róma: »Fázom, félek!«

Gyülés, vita, végzés . . .
Hangzik ki a térre :
»Kenyér és bor jelkép!
Nem a teste s vére!«

Erdély bérczi zúgják
Viharban és csendben :
»Hitem és vallásom :
Egy, csak egy az Isten!«

Balázs András.

Dávid Ferencz emlékére.

Midőn látom a virágot
Ősz derekán hervadóba,
És a fának hulló lombját
Széltől úzve, földre dobva :
Nem dobban meg szívem tája
— Ámbár húrja meg-megrezeg,
Hiszen újra hoz virágot
És zöld lombot a kikelet.

Ámde hogyha az alkotás,
A teremtés koronáját,
A keresztény világ fejét,
A Megváltót, a Messiást
Látom csüngni a kereszten
S követőjét Déva-várba
Szent hiteért elvérzeni:
Megdobban a szívem tája.

Bátran kérdem Pilátussal:
Hát micsoda az igazság?
Bátran kérdem: hogyan, mikép
Terjedhet a világosság,
Ha keresztre, sötét várba
Szoritják az igazságot?
Kérdem: mért kell a nagyoknak
Szenvedni vértanuságot?!

Hát csak a vércseppek nyomán
Kelhet ki az elvetett mag!
Hát mindig le kell hogy essék
Eszmeharczban egy-egy csillag?
Kereszt, máglya, Déva-vára,
Prága és Genf feleljetek
S mondjátok meg, mért oly gyászos
Egytől-egyig a nevetek?!

Ám porrá lesz, a mi por volt;
A földi rész megölhető,
De az Isten egységének
Hite el nem temethető,
Mert a mi szent, a mi igaz,
Még a sirban is az marad
S diadallal tör ki onnan
És föl, mindig fölebb halad.

Nem haltál meg Dávid Ferencz,
Egységshivők apostola,
S míg ember lesz e világon,
Nem is halsz meg soha, soha;
Mert a mag, mit elvetettél,
Úgy lelkünkbe gyökerezett,
Hogy azt onnan kiirtani,
Kiszaggatni soh'sem lehet.

Nem lehet, mert hitelveid
Tiszták voltak s ingatlanok;
Megdönteni soh'se tudák
Eszmeharczban a viharok;
Sőt miként a hegyi forrás
Tovább folyván, széljel terjed:
Azonképpen növekedik
Az »Egységben« hívő serged.

Nem halt meg ő, most is itt van,
Szivünk érzi közellétét;
Úgy tetszik, hogy ajkairól
Most is halljuk a szent igét,
Igen-igen, szól és beszél,
— A szelleme itten lebeg —
S biztatólag mondja nekünk:
»Ne félj, ne félj kicsiny sereg« !!

József János.

Két életrajz.

A mult 1901/902. iskolai évben a székely-kereszturi áll. tanítóképző-intézetből két kiváló tanügyi férfi ment nyugdíjba, a kik hazánk, közetlenül Udvarhelymegye népoktatásügyének kiváló munkásai, vezető férfiai voltak. Leléptek azon munkatétről, melynek az ifjukur lelkesedésével, belső ösztönük sugallatára szegődtek munkásaivá s szolgálták azt több mint 30 éven át híven, odaadással, lelkesedéssel és soha sem szünő kitarató ügybuzgósággal. Példányképek ők, kiket ugyan meg kellene szívlelniök a mai pályaválasztó ifjaknak, különösen azoknak, a kik nem hivatás szerint, nem belső ösztönük sugallatára választanak életpályát, hanem oda mennek, a hol nagyobb darab kenyeret vélnek találni, még akkor is, ha nem éreznek magukban semmi ösztönt, semmi elhivatást, mert az ők példájukon megtanulhatják, hogy a legrögösebb pályán is lehet erkölcsi eredményeket mutatni fel, sőt lehet anyagi sikert is érni el, ha tehetségeinket, képességeinket az ügy javára szenteljük s híven, odaadással munkálkodunk a reánk bízottak teljesítésében.

A nyugalomba vonult két férfi: Borbély Sámuel igazgató és Bedő Dénes rendes tanár. Kedves kötelességet vélünk teljesíteni, mikor e két kiváló tanügyi munkás rövid életrajzát adjuk s arczképeiket bemutatjuk, nemcsak azért, mert hitsorsosaink s e lapok olvasóinak kedves ismerősei, hanem azért is,

mert áldásos működésük által kiérdemelték, hogy nagyjaink között adjuk meg nekik is az őket méltán megillető helyet.

Borbély Sámuel született 1842. október 17-én Aranyos-Rákoson Torda-Aranyosmegyében. Atyja Borbély András, régi nemes család ivadéka, egyszerű, de munkás, takarékos, földmives volt, ki a tanulás iránt nagy vonzalmat tanusító fiát (Samun kívül még egy fia és egy leánya volt) papnak szánta s a falusi iskola elvégzése után a tordai unitárius algymnasiumba adta. Innen a kolozsvári főgymnasiumba ment, hol nélkülözések közt ugyan, mert tulságosan takarékos szülői még a legszüksége-sebbségekkel is csak szűkösön látták el, de a legnagyobb kitartással, szorgalommal elvégezte a felsőbb osztályokat is s 1863-ban érettségi vizsgálatot tett. Az érettségi vizsgálat letévése után meghívást kapott falura házi tanítónak s a meghívást annál öröme-sterbb fogadta el, mert látta, hogy szülői nem hajlandók annyi anyagi áldozatot hozni, a mennyivel magát Kolozsváron fenntarthatja. Azonban tanulmányait nem szakította meg, hanem az egyházi főtanács engedélye alapján, mint magántanuló, évről-évre letette a theologiai vizsgákat s 1866-ban bevégezte ez irányu tanulmányait.

1866-ban Kriza János, akkori püspök ajánlatára Torma Károly tudós régész gyermekei mellett, mint házitánító kapott alkalmazást, hol szorgalma s a gyermekekkel való jó bánásmódja által kivívta a család szeretetét s becsülését. Itt érlelődött meg benne amaz elhatározás, hogy lemondjon a theologiai pályáról s tanárrá képezze ki magát, szaktárgyául választván a földrajzot, történelmet, magyar nyelvet és irodalmat. E törekvésében nagy segítségére volt Torma Károlynak becses műveiben gazdag könyvtára s az a körülmény, hogy a nyilvános oktatás előnyeiért tanítványa a kolozsvári r. kath. normális iskolába vétetvén be az 1868/9 iskolai évben, ő is vele ment Kolozsvárra, hol a tudós Brassai Sámuelnél laktak a Muzeumkertben: ugyanott lakott Herman Ottó is s így együtt étkeztek, együtt éltek, kikkel a bizalmas érintkezés egy egyetemen végzett tanulás értékével ért fel. Kolozsváron beiratkozott a jogakadémia I-ső évére is, szorgalmasan járt fel az előadásokra, de még szorgalmasabban tanulta otthon választott szaktárgyait, mert mindenek fölött a tanári állásra érzett hivatást magában.

Egyelőre azonban nem tanár, hanem a Belső-Szolnokmegye, Naszód és Besztercze vidékek tanfelügyelőjének, Boér Károlynak rábeszélésére tanfelügyelőségi tollnok lett Boér mellett, mely állásra 1869 évi május 31-én neveztetett ki Mint tollnok a szolgálatban volt tanítók számára Deésen több izben

rendezett pótanfolyamok vezetésével és tanításával is megbízott s munkálkodásáért miniszteri elismerésben is részesült 1871-ben. Az 1872. évben rendezett pótanfolyamon mozgalmat indított meg egy megyei tanító-egylet alakítására; az eszme lelkesen karoltatván fel, megbízott az alapszabályok elkészítésével is, a mit elkészített, s a megerősítés kieszközlése végett be is terjesztett a kir. tanfelügyelőséghez. Azonban ő ugyanazon évben Deésről eltávozott s ezért a tanító-egylet csak jóval később alakított meg.

Borbély Sámuel.

Hogy a mai Szolnok Dobokavármegyében az ország területén leghamarább állítottak állami népiskolák, abban nem kevés része volt, mert sokat irkált, sokat agitált e czélból.

Hogy mennyire méltányolták Deésen munkásságát, az a körülmény is bizonyítja, hogy a megyei Deákpártnak főjegyzőjévé, a vármegyének tiszteletbeli aljegyzőjévé s a törvényhatósági bizottságnak tagjává választott.

Ily körülmények között igen szép jövő várt reá akár a

tanfelügyelő-ségi, akár a közigazgatási pályán, azonban egy perczig sem engedte elszunyadni lelke sugallatát s minden áron tanárrá akart lenni, ezért 1872-ben folyamodott a zilahi állami tanítóképző-intézethez rendszeresített tanári állásért s a miniszterium, méltányolva eddigi eredményes munkásságait, képességei alapján egyenesen rendes tanárrá nevezte ki 1872. okt. 7-én.

Zilahou sem csak a szoros értelemben vett hivatalos teendőket végezte, hanem ezek lelkiismeretes teljesítése mellett részt vett minden üdvös tanügyi, társadalmi, városi és megyei politikai mozgalmakban is; sokszor mint kezdeményező s mindig mint buzgó munkás. Az ő kezdeményezésére alakult át a szilágymegyei ev. ref. tanító-egylet általános tanító-testületté; ő kezdeményezte Zilahon a kisdédóvoda felállítását, mely célból tanártársai segítségével társadalmi uton megalakította a „Zilahi Kisdédóvédő Egylet“-et 1876-ban, mely égyletnek éveken keresztül titkára volt. Figyelmét kiterjesztette a szegény tanulóokra is s az ő törekvéseinek eredménye, hogy évek hosszú során sok szegény tanuló-gyermeket látott el az egyesület a legszükségesebb téli ruházattal.

A „Szilágymegyei Tanító-egylet“-nek nemcsak legmunkásabb tagja, hanem vagy főjegyzője, vagy elnöke volt; mint főjegyző Faluvégi Albert, képezdei igazgató és tanító elnökkel együtt szerkesztették meg a tanító-testület I. Évkönyvét.

A képezdei igazgató-tanácsnak mindig jegyzője, a képezdei ifjusági önképzőkörnek, kevés megszakitással, vezető elnöke, ezeken kívül még számtalan tisztetbéli tisztséget viselt; tagja volt Szilágymegye törvényhatósági bizottságának, Zilah város képviselőtestületének, a városi iskolaszékeknek; elnöke volt a iparos-tanoucziskolai bizottságnak; jegyzője, titkára vagy elnöke több humánus vagy kulturális egyesületnek vagy bizottságnak.

És e sokoldalú, nemcsak időt, hanem testet, lelket egyaránt igénybe vevő széleskörű tevékenység mellett ráért irodalmilag is működni, megírta Szilágymegye földrajzját, megteremtette Szilágymegye térképét, mely munkájával a megye törvényhatósága és tanítótestülete által közösen kifizűött 150 frt pályadíjat nyerte el. Ő alapította Szilágymegyében az első hirlapot „Szilágú“ czim alatt 1877-ben s azt nagy küzdelemmel és áldozatokkal mint szerkesztő és kiadó laptulajdonos 3 évig tartotta fenn.

Ennyi és ily sokoldalú tevékenysége nem maradt elrejtve hivatalos hatóságá előtt sem s megjutalmazásául előleges megkérdezése nélkül 1886. szeptember 10-én kineveztetett, illetőleg előlépttetett a székely-kereszturi állami tanítóképző-intézethez

igazgatóvá Kozma Ferencz helyére, ki akkor neveztetett ki Kolozsmegye tanfelügyelőjévé. Nem akarta elfogadni az előléptetést, mert hozzá volt már forrva a zilahi társadalmi élethez, a képezdéhez; munkásságával már egy belső telket is szerzett, melyre csinos és kényelmes lakóházat építtetett magának, de kívánták, hogy elfogadja s fájó szívvvel bár de engedett a felsőbb kívánságnak.

Jóllehet az új munkatér, mely nagy felelősséggel nehezedett nemcsak vállaira, hanem lelkiismeretére is, sokkal inkább igénybe vette munkaerejét és idejét, mint az azelőtti állása, még sem szünt meg az intézeti ügyek sokszor a pedánságig pontos vezetése és szolgálata mellett — minden nap legelőször jött és legutoljára távozott az intézetből — a társadalmi, egyesületi életben is érvényesíteni széleskörű tapasztalatait. Elnöke volt a kaszinónak, a megyei tanító-egyletnek, az állami népiskola gondnokságának, a megyei háziipar-egylet számvizsgáló bizottságának; levelező tagja a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarának, s 1874. év óta tagja az unitárius egyház főtanácsának. Az elmondottakon kívül tanúságot tesznek fáradhatatlan munkásságáról a napi- és szaklapok, tudományos folyóiratok, mint a „Kolozsvári Közlöny“, „Magyar Polgár“, „Kelet“, „Budapesti Közlöny“, „Néptanoda“, „Néptanítók Lapja“, „Magyar Tanítóképző“, „Századok“, „Hazánk“, „Unitárius Közlöny“ stb. stb., melyekben vagy nagyobb önálló cikkeket és könyvismertetések, vagy értekezéseket közölt. Fiatal korában a lyrai versírással is foglalkozott s költeményeivel az iskolai önképzőkörben többször nyert pályadíjat; néhány költeménye az unitárius főiskola ifjusága által 1871-ben kiadott „Remény“ című emlékkönyvben, továbbá különböző szépirodalmi lapokban is jelent meg.

A sok és sokoldalú munkásság végre is kifárasztotta, s különösen az a körülmény, hogy több rendbeli felterjesztései, sürgetései ellenére sem remélhette, hogy a vezetése alatt levő képzőintézet igazán nyomoruságos helyiségei helyett a kor kívánalmainak és a Székelyföld igényeinek megfelelő helyiségek építtessenek, elkedvetlenítette s 32 évi szolgálata leteltével nyugdíjaztatását kérte, mit a miniszterium, működéseit elismerő, meleghangú szavakkal méltató leirat kíséretében 1901. december 1-én meg is adott. A tanítóképző-intézet tanárkara és ifjusága f. évi február 12-én vett tőle búcsút egy szép és megható ünnepély keretében. Azonban nem vonult teljes nyugalomba, csak az intézet munkaköréből lépett ki; gazdag tapasztalatait, széleskörű emberismeretét most egy igen szép tevékenységű pénzügyintézet, az udvarhelymegyei takarékpénztár

székely-kereszturi fiókja élén, mint igazgató értékesíti, szabad idejét pedig gazdag könyv- és régiség-tára rendezésével foglalja el, mivel a tudományos életnek fog nagy szolgálatot tenni, mert könyv- és régiség-tárában, melynek értéke körül-belől 10—12 ezer korona, igen sok becses régi okmány, könyv és érem van, köztük nem egy unikum.

Nem volna egész e rövid életrajz, ha nem emlékezném meg családi életéről, a mi — saját szavai szerint — életét meg-aranyozta s a nehéz és sok munka között lelki pihenést nyújtott és nyujt. Deesen nősült meg 1869 október 26-án, nőül vevén Péchy Pólit, a ki anyai ágon a trágikus sorsu Czakó Zsigmond drámairó unokahuga. 3 gyermekük született, 1 fiók és 2 leányok. Fiók, Samu, orvostudor és mütő, kórházi és bányarvos Tordán. Nagyobb leányuk férjhez ment Borbáth Dániel székelykereszturi ügyvédhez, azonban alig egy évi boldog házasságuk után a szülők, férj és jóbarátok véghetetlen fájdalmára el is halt. Második leányuk később az özvegyen maradt vő felesége lett. Családi életét az egy haláleset fájdalmainak leszámításával, megáldotta az Ég egyetértéssel, szeretettel, meg munkássággal, takarékoszággal, s a mi ezen erényeket nyomon kíséri, megáldotta boldogsággal.

Adja Isten, hogy a sokoldalú munkássága által megérdemelt nyugalmat s erényes élete által kivívott boldogságot még sokáig élvezhesse!

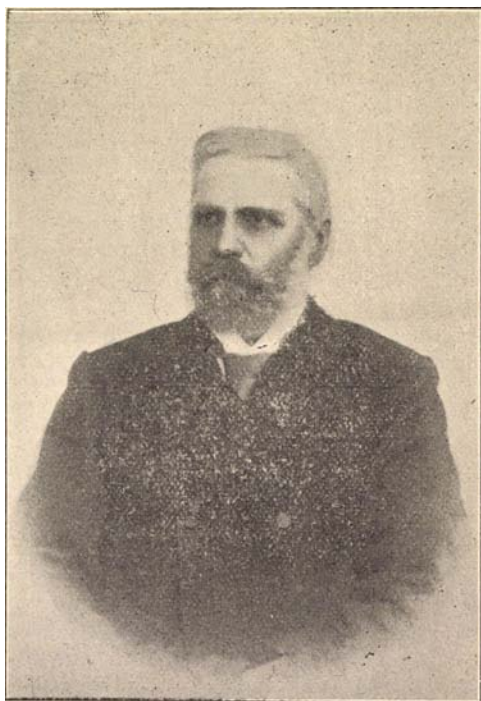
Bedő Dénes született 1842. május 1-én Haranglábön, Kis-Küküllőmegyében, hol édes atyja énekvezér és tanító volt. Haranglábórl édes atyja Kilyénbe, Háromszékmegyébe, 1847-ben pedig Nagy-Ajtára helyezettvén át, az utóbbi helyen végezte el elemi iskoláit édes atyja vezetése alatt.

1851-ben a székely-kereszturi algymnasiumba, innen pedig 1858-ban a kolozsvári főiskolába ment, hol a gymnázialis osztályokat elvégezvén, 1861-ben az érettségi vizsgát kitünő eredménnyel tette le. Ugyanitt végezte a theologini tanfolyamot s 1867-ben letette a papi szigorlatot is kitünő eredménnyel.

Mint theologus osztálytanítóvá nevezetett ki s az I-ső és II-ik osztályok tanításával bizatott meg; 1863-ban pedig már az alsó gymnázialis osztályokban mint köztanító lett alkalmazva, mely minőségben az 1868/9-ik iskolai évig bezárólag tanított latint, görögöt, nyelvtant és mennyiségtant felsőbb hatóságának teljes megalégedésére.

Az elért eredmények folytán érlődött meg benne az a gondolat, hogy képességeit ne a papi, hanem a tanári pályán értékesitse. A nagynevű és boldogult báró Eötvös József, ak-

kori vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter figyelmébe reá irányítván, 1000 forint állami ösztöndíjat ajánlott fel neki a célból, hogy tanulmányait és szakismereteit a külföldi iskolák, különösen a tanítóképezdek látogatása által gyarapítsa s előkészüljön a képezdei tanári állásra. Mivel ezen ajánlat által legszívesebben vágyai megvalósulhatását látta elérhetőnek, készséggel, és örömmel vette igénybe az ösztöndíjat s 1869. szeptember havában Szászország fővárosába, Drezdában utazott a tanítóképző és az ottani iskolák tanulmányozására. Itt egy évet töltött, honnan kirándulásokat tett több képzőintézet és a nevezetesebb német iskolák látogatására.

Bedő Dénes

A gazdag tapasztalatokkal 1870. július havában hazatért ifjú a miniszterium az ugyanazon év nyarán Sepsiszentgyörgyön rendezett póttanfolyam tanításával és vezetésével bízta meg, s egyszersmind ki is nevezte augusztus hó 1-én a székeskeresztúri állami tanítóképző-intézet segédtanárává, mely minőségben tanított számtant, mértant, természetrajzot és gazdaságtant.

Hat évi segédtanároskodás után, a miniszterium méltányolva eredményes működését, rendes tanárrá nevezte ki 1876. július havában, mely minőségben tanított számtant, mértant, földrajzot és gazdaságtant, s végezte szigoru pontossággal és renddel a könyvtárnoki teendőket. Tanári teendőinek pontos és lelkiismeretes teljesítése mellett különösen a tanügyi mozgalmakból vette ki részét. Az udvarhelymegyei tanító-egyletnek több időn át volt pénztárnoka, később választmányi tagja; s segély-egylet megalapításában tevékeny részt vett s annak huzamos időn át elnöke volt.

Az állami elemi népiskola gondnokságának 1894-től 1900-ig rendes tagja, azóta pedig elnöke, s mint ilyen a legnagyobb lelkiismeretességgel vezeti annak ügyeit s munkálja felvirágoztatását.

Társadalmi és közgazdasági téren is figyelemre méltó, bár zajtalan tevékenységet fejtett ki; minden üdvös és a közjóra irányuló mozgalomban ott volt és ott van az ügyek önzetlen munkásai között; a székely-kereszturi Önszegélyző Népbank megalapításában Kozma Ferencz mellett áldásos tevékenységet fejtett ki, s mint felügyelő-bizottsági tag, a vezetésben is segédkezett, mikor munkaerőre volt szükség. Ezen intézet körül szerzett érdemeit jutalmazták meg a részvényesek a múlt évben, mikor a bank igazgatójává választották meg. A „Székelyegyleti Első Takarékpénztár (fiók)“ felügyelő-bizottságának is kezdettől fogva tagja s az utóbbi időkben elnöke volt az intézet bukásáig.

Bedő Dénes azon ritka emberek közé tartozik, a kik soha sem békétlenkednek, soha sem nyugtalanzkodnak, hanem azon a helyen, a hová állottak, hűségesen és állandóan végzik teendőiket, s minden erejüket, idejüket arra használják, hogy az ügynek szolgáljanak. Bizonyossága ennek az, hogy a székely-kereszturi állami tanítóképző intézetnél kezdte s ott is végezte el működését, hosszú, 31 évre terjedő működése alatt soha se folyamodott más állásért, sőt előléptetéséért se. A múlt 1901. évben, hogy Sándor Mózes kir. tanácsos és tanfelügyelő, Borbély Sámuel igazgató is kérték nyugdíjaztatásukat, ő is rászánta magát, hogy adjon be egy folyamodást — nyugdíjaztatásáért. A vallás és közoktatásügyi minister ur méltányolva kérését, egy gyönyörű bucsuirat kíséretében nyágdíjba bocsátotta a tanügy e hűséges, kitartó munkását is 1901. december 1-én.

Tőle és Borbély Sámueltól egyszerre bucsuzott el az intézet megújhadott tanári kara és ifjusága a jelen év február 12-én.

Családi élete már nem volt olyan zavartalan, mint szolgálata, mert a sors sok csapást és gyászt hozott reája. Megnö-

sült 1882. deczember 27-én, nőül vette özv. belényesi Komáromy Istvánné született Györffy Linának Emma nevű leányát Iszlóban, Maros-Tordamegyében. Családi körülményei azt kívánták, hogy a tanítási idő alatt állandóan külön legyen s így az édes otthon nyugalmat és boldogságát csak a szünidők alatt élvezhette, mert felesége állandóan Iszlóban lakott. E házasságból született hat gyermeke, kik közül kettő meghalt, életben van négy, három leány és egy fiu. Nemes lelkű, hü nejét, gyermekeinek önfeláldozó édes anyját 1895. évi július 15-én ragadta el a halál. E megrondító veszteség nyomai sokáig meglátszottak rajta s ha nem maradtak volna árvái, talán egész életén át viselte volna a szomorú özvegység gyászát, de kis gyermekei neveltetése kívánta, hogy az elhalt édes anyát pótolja s választása szerencsés is volt, mert második neje, özv. Miklósi Jánosné, szül. Muzsnai Antonia, kivel 1898-ban lépett házasságra, neki hűséges felesége, gyermekeinek pedig odaadó gondos és szerető anyja, a ki mellett nem érzik árvaságukat. Ez igazán hü és önfeláldozó nő mellett kell hogy élvezze és eltöltse a nyugalom éveit s feltalálja azt, mit boldogult első nejével csak ritkán élvezhetett: a házi tüzhely édes melegét, a zavartalan családi boldogságot, mert a társadalmi, egyházi téren, gyermekei nevelése körül még igen sok teendő vár reá. De hála Istennek még életerős férfi, s őszintén óhajtjuk, hogy ezutáni tevékenysége is olyan áldásos legyen, mint az, a mitől nyugalomba vonult!

Ime két derék tanügyi férfi életrajza, kiknek arczképeit e számunkban mutatjuk be kedves olvasóinknak. Jóságos arczukról látszik, a mit minden ismerősük, tanítványuk, jó barátaik mondanak róluk: szorgalmas, munkás s mindenek felett jó emberek. Isten éltesse még sokáig!

Belle László

A Dávid Ferencz egyletek köréből.

A **Budapesti Dávid Ferencz Egylet** november 15-én tartotta első ülését. Mint egyletünk első évében, úgy az idén is D á v i d Ferencz nevének emlékeztére szenteltük novemberi ülésünket. Az ünnepélyt K r a u s z Gusztáv orgonaművész szép előjátéka nyitotta meg. A kitünően vezetett Budai Munkás Dalárda énekelt. Imát J ó z a n Miklós lelkész mondott a tőle megszokott ihlettséggel. Gyurman Irén fővárosi tanítónő művészileg énekelte a 18. száz elejéről való „O Golgotha“ című egyházi éneket. Ezután Egyletünk elnöke Ūrmösy Miklós osztálytanácsos nyitotta meg az ünnepélyt. J ó z a n Miklós lelkész nagy lelkesedés közt olvasta fel a Kolozsvári Dávid Ferencz Egylet Elnöksége lelkesítő átiratát. Nagy hatást tett az a rokonszenv, melyet egyletünk két oszlopa Ū r m ö s y Miklós egyletünk elnöke és P e r c z e l n é K o z m a Flóra. egyletünk alelnöke iránt érez a Kolozsvári Dávid Ferencz Egylet s ez

arra ösztönöz minket, hogy mi is a szeretetet szeretettel viszonzozzuk. A műsor ötödik pontja dr. K ó v á r y László „Vallásunk helye a kereszténység családjában“ című értekezlete, melyet K o z m a Gyula igazgató tanár olvasott fel. Az agg tudós végig vezette egész új ösvényen, a hit történetén, bemutatta a maga fenségében egyházunk alapítóját D á v i d Ferenczet és hatalmas munkáját. Beszédje végén önvallomást tesz, hálát adva az Istennek, hogy unitáriusnak született és ennek okát igaz meggyőződés hangján tárja elénk. A 80 éves történész hatalmas beszéde nagy hatást tett a hallgatóságra, a mely a visszafojtott lélekzetben és a ihletben nyilatkozott meg, mely megszállta lelkünket. Ezután J ó z a n Miklós lelkész szavalta el magas szárnyalású „Ki volt Dávid Ferencz“ című odáját, melyben a költő és szónok egyesülve szép emléket emelt nagy mátyrunknak. Az ünnepélyt bezárta „Az Úrnak napja“ című egyházi ének, melyet a Munkás Dalárda énekelt. A felolvasó ülésen szép számu közönség vett részt. Az ülést társas vacsora követte. Ú r m ö s y Miklós elnök felköszöntötte dr. K ó v á r y László akadémiai tagot. Még számos felköszöntő élénkitette az estélyt. Most pedig meg kell emlékeznem elnökünkről Úrmösy Miklós osztálytanácsosról, a ki fáradhatatlan buzgalommal és igaz lelkesedéssel vezeti egyeletünket és azzal a körültekintéssel és tapintattal, mely csak nagy műveltségű és ideális gondolkodású embereket jellemez. Másnap nov. 16-án vasárnap ünnepi isteni tiszteletet tartott J ó z a n Miklós lelkész. A nagy jelentőségű naphoz méltó volt lelkészünk magas szárnyalású beszéde

U j v á r i L á s z l ó .

Az udvarhelyköri Dávid Ferencz f. egylet szépen sikerült ünnepélyes közgyűlést tartott nov. 20-án Hom.-Szt-Pálon. A tagokat s az érdeklődő közönséget nem remélt számban gyűjtötte össze az egyleti név varázsa. Ugy látszik, már megszoktuk az ilyen gyűléseket. Nélkülök bizonyos hiányt éreznénk. Ezek a mi ünnepeink, a melyeken egy-egy vidék intelligentiája együtt érez, együtt gondolkozik s együtt lelkesül. Ez az ünnepies hangulat tovább terjed s a köznépet is kiemeli rendes, anyagiasság gondolkozásából. Nincsen szebb látvány, mint az ilyen, az emberiség felsőbb céljaiért, örök eszményeiért lelkesülő közönség. Ilyen képet láttunk H.-Szt-Pálon is, a melynek megteremtéséért egyeletünk sok derék tagja nagy buzgósággal és odaadással fáradozott, a miért a lelkiismeret és nyugodt öntudat jutalmán kívül a közönség háláját és a mi elismerésünket méltán kiérdemelték.

A templomi gyülekezet énekét Szabó Mózes helybeli gyakorlott énekvezér vezette, melynek elhangzása után Dombi János h.-szt.-mártoni lelkész mondott egy gyönyörűen kidolgozott imát, melyben a szép gondolatok hasonló formában nyertek kifejezést s a melyben a vallásos érzellemmel teljes áhitat a nyugodt előadással párosult. Mindenkit meglepett és magával ragadott ez a hittel és érzellemmel teljes imádkozás. Ezután kedvesen énekelték a helybeli iskolás gyermekek vegyes karban. Sándor Gergely elnök ez alkalommal is gondolatokban és sebbnél sebb, költői képekben gazdag megnyitót mondott, melyben egyeletünk szép és magasztos hivatását festette lelkesülten és

lelkesítve. Szavaltak Barra Róza és Bencze Etel kisasszonyok. Mindkettő nagy szorgalmat és ügyességet tanúsított az előadásban. A közönség lelkes tapsát és éljenzését méltán érdemelték ki. Máskor is örömmel hallgatjuk. Felolvasott Kovács Imre n.-keményfalvi lelkész a „Bogomilismus“-ról. Az egyháztörténelemnek egy csaknem ismeretlen lapját mutatta be a bogomilek vagy bogumilek érdekés felekezetének az ismertetésével. A kereszténységnek keleti hajtása ez az érdekes szekta, a mely hajdan T' ráciában, Bulgáriában és különösen Boszniában virágzott, mely ellen nemcsak a pápák, de a magyar királyok is sokat küzdöttek, míg végül a török hódítások után a mohamedanizmus elnyelte. A Kovács Imre tiszta és világos előadásában élvezettel hallgattuk a felekezet történelmét és hitelveit. Az egyes pontok között Pálfi Ákos segéd-tanító, Ürmösi Károly, Ajtai János, Ravasz Gizella, Kis Ilona, Kis Biri és Szabó Róza adtak elő gyönyörű énekdarabokat teljes precizitással.

Ez ünnepélyes rész után az iskolában jegyzőkönyv olvasatott és hitelesített. A „Nők Világa“ szerkesztőinek jegyzőkönyvi elismerés nyilvánított a kifejtett eredményes működésért, a mi az illetők tudomására hozatik. Egyben kiosztatott a Perczelné Kozma Flóra „Unitárius nők világa“ czimű fölolvásásából 100 példány a központi egyesület ajándéka folytán. A választmány teljes névsorának a beküldése meghatározatott s a téli program megállíttatott. Péter Sándor bejelent Városlaváról 17 új tagot, Bukarestből egyet. Pál Ferencz Oklándról szintén egyet, a mi örvendetes tudomásul vétetett. A jövő gyűlés helyének megállapítása és az azon közreműködő tagok ajánlkozása után lelkes alelnöknőnk Egyed Ferenczné fogadott a papi lakon izletes ebéddel s lekötelező szíveséggel. A f. egyleti persely is szépen gyarapodott egyesek adományából.

Pásztor.

Az abrudbányai Dávid Ferencz fiók-egyletünk közgyűlését f. hó 16-án tartotta, kapcsolatosan a Dávid Ferencz halálának évfordulója alkalmából tartott emlék istentisztelettel. Az emlék istentisztelet tartásnál közreműködött Mikó Matild önegysága orgona és hegedű kísérettel és soló énekével. Az ünneplő közönség nemcsak lelki élvezettel, de buzgóságra indító gyönyörrel hallgatta választmányi tagunk kitűnő énekét. Csinosan énekeltek az iskolás gyermekek, kiket Máthé Albert tanító nagy gondnal tanított ez alkalomra. Az ünnepi beszéd alapigéje: „Nekünk csak egy Istenünk van amaz atya“, már előre sejtette a nagyszámu hallgatókkal, hogy erős unitárius szellemű beszédben gyönyörködhetnek. Elragadta a hallgatóságot. Más felekezetiek is megelégedéssel hallgatták. Lelkész egymás iránti tü-

relemre intette a hallgatókat. Mózes M. rendesen nagyhatású szónok, de ezuttal felülmulta önmagát.

A közgyűlésen elnök bejelentett hat új tagot, kikkel együtt a fiók-egyletnek az 1903. évre 39 tagja van. A kiegészített választmány a téli időn fillérestélyeken felolvasás és szavalás által új életet ígért a közgyűlésnek.

Az ifjuság köréből.

A papnövendékek önképzőköre nov. 15-én Dávid Ferencz nagy vallásalapítónk halála évfordulóján emlékünnepelet rendezett, melyen az előjárók közül jelen voltak: Főt. Ferencz József püspök, nt. dr. Boros György dékán, Dr. Gál Kelemen igazgató s Mózes András tanár urak „Erős várunk nekünk az Isten“ kezdetű gyülekezeti ének után megható imát mondott Kökössy Mihály III. éves papn, elnöki megnyitót tartott Antónia Mihály IV. év. önképzőköri elnök. Jelentőségteljes szavakban méltatta az ünnepély magasztosságát. Az ünnepély tárgyhöz méltó emlékbeszédet tartott Balázs András III. éves. Általános tetszés mellett alkalmi költeményeket szavaltak: Sándor Gergely IV. és Veress György II. éves papnövendékek. Az elnöki bezáró után „Egy Istenünk, egy magyar hazánk“ kezdetű gyülekezeti ének zárta be az ünnepélyt, melyről megújult hittel távozott az ifjuság. (b. a.)

A D. F. E. ifjusági köre 1901. nov. 8-án tartotta alakuló gyűlését, melyen megválasztattak: elnöknek Költő Gábor, al-elnököknek: Pap Domokos és Mikó Lőrincz, jegyzőknek: Demény István és Felszeghy Sándor, titkárnak: Gál Jenő, pénztárnoknak: Kelemen Béla, választmányi tagoknak: Antónia Mihály, Balázs András, Gál Miklós. Pálf József, Raffaj Károly, Sándor János, Szentmártoni Kálmán és Ürmösi József. Szép munkásságot kívánunk és várunk az ifj. körtől!

A vasárnap-i iskolai tanítás a gymn I—V. oszt. unitár. tanulói részére november hóban megkezdődött és a tervezet szerint 20 tanításban fog lefolyni dr. Boros György theol. dékán úr vezetése mellett. Az eddigi módszeren annyi változtatás történt, hogy tanítás után a tanulók csoportra osztatnak és minden csoportot egy-egy papnövendék barátságos beszélgetések között kikérdez és az esetleges hiányokat kiegészítve, bővebben és maradandólag kioktat. Ez a módszer a tanulók rokonszenvét és érdeklődését fokozza s a jövőre reményt nyújt.

Irodalom.

(A beküldött könyvek czimét, kiadóját, árát és rövid tartalmát s esetleg bővebb ismertetését közöljük.)

Kolozsvári Képes Naptár az 1903. évre, szerkesztették Csifó Salamon és Dr. Veress Vilmos, I. évfolyam. Irodalmi rész gazdag tartalmát irták: Nagy Lajos, Kanyaró F., Kriza János, Dr. B. Gy., N. K., Deák Miklós, Rédiger Géza, Pálfi Márton. Dr. Veress Vilmos, Dr. Kiss Ernő Gárdonyi Géza, Dr. Cs. Papp József, Versényi György, Hangay Oktáv, Dr. Nyiredi Géza, Pap Domokos. Ara 60 fillér. Ajánljuk figyelembe.

Egyházi beszédek, alkalmiak és mindennapiak, irta Gulyás Benő mező-csáthi ev. ref. lelkész. I. kötet, második kiadás. Az is ritkaság a magyar egyházi irodalomban, hogy beszédgyűjtemény 2-ik kiadást érjen. A Gulyás beszédei szépek és lendületesek. Kiadja Lövy József fia Miskolcson. Ára?

Az Unitárius iratok nagyon sok unitárius ember asztaláról hiányoznak, pedig pártolni kellene!

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Duna-Tisza menti unitárius egyházkör** a Főt. püspök ur jelenlétében Budapesten megalakult november 24.én. Esperessé választott Józán Miklós budapesti lelkész, gondnokká Dr. Daniel Gábor a képviselőház alelnöke Bpest, Kovács József Hódmezővásárhely, jegyzővé Pálfi Ferencz polgárdi lelkész.

— **Dr. Ferenczy Géza** ügyvéd ur, egyházközségünk kiváló tagja, Nagy-Ajtára telepedése 10 éves évfordulója alkalmából egyházközségünk kepeváltsági pénz-alapja javára 200 koronát ajándékozott. Dr. Ferenczy urnak ez újabb adománya csak fokozza hálánkat ő iránta s midőn e helyen is köszönetet mondunk, Isten áldását kérjük további munkásságára. Vajha példája még sokakat buzdítana! Nagy-Ajta, 1902. november 7-én. L ő f i Ő d ő n unitárius lelkész.

— **Boros Sándor igazgató emléke.** Még a mult évben megpendült az ifjuság közt az az eszme, hogy néhai szeretett igazgatónknek emléktáblát állítsunk, mert hiszen éreztük hiányát mindjárt, mikor megpillantottuk ezt az iskolát, bármily szép, bármily fényes is máskülömben. Mostan pedig a „Kriza“ önképzőkör egyhangu határozattal kérést nyújtott be az E. K. Tanácshoz, hogy az ifjuságnak ezt a vágyát, ezt az óhaját teljesítse, hadd álljon ott az előcsarnokban annak az embernek emléktábla, ki szívében hordozta az ifjuság ügyét, nehogy hálátlanoknak látszassunk iránta. Az ifjuság a maga körében gyűjtést rendez az emléktábla költségeire; s reméli, hogy ebben a törekvésében a néhai igazgató tisztelői és barátai támogatni fogják. — Benczédi Pál VIII. o.

— **Kérelem.** Az unitárius papnövéndékek önképzőköre tisztelettel kéri, hogy a kik az „Önképzőkör története“ czimű füzetet még nem váltották meg, a végleges elszámolás megejtése végett sziveskedjenek vagy a füzetet, vagy annak árát (60 fillér) Kolozsvárra a körhöz beküldeni. Az önképzőkör határozatából: A n t ó n y a Mihály elnök. K i s s Sándor jegyző.

— **Katonaságnál szolgáló ifjak** részére az Unitárius Közlönyt in gyen küldjük meg, ha a pontos czimet beküldik.

— Az unitárius kollegiumban végzetek között a konviktsai alapok növelése érdekében megindult mozgalom nem volt oly nagy hullámokat, a milyenekre számítottak a tervezők, de nem is maradt eredménytelen, miután egy év alatt összegyűlt 2579 korona. Mindazok, a kik nevelésüket vagy annak egy részét az unitárius kollegiumban nyerték, emlékezzenek meg a jó Alma Materről azért, hogy készíthessenek elé a megélhetést gyermekeiknek, unokáiknak vagy rokonaiknak az új kollegiumban Várjuk a hálás szívek megnyilatkozását. Újabb adakozások:

Barabás Lajos tanár, Székely Keresztur	20 kor.
Mlts. Fekete Gábor 5 drb. Eerzsébet hidrészvény á 20 K.	100 „
Meltzl Balambér, Kolozsvárt	20 „
Köváry László, Kolozsvár	40 „

Osszesen: 180 kor.

— A szentgerliczei unitárius egyházközség életében ez a folyó esztendő egyike volt a legszebb és sikeresebb esztendőknek vallásos buzgóság tekintetében. Husvét ünnepére kaptunk Kuti Ábel és neje Iszlai Károlina fiaitól egy gyönyörű bordóplüsszószelektakarót, ezüst csipkézettől, értéke 80 korona; Szentmihálynap alkalmával egy gyönyörű kalotaszegi varotás urasztali abroszt s egy ugyanolyan felsőterítő: Gál Ferencz és neje Gál Zsuzsánna vallásos buzgóságából; értéke 80 korona; s harmadik adományul szintén özv Iszlai János afa ácsmestertől a czinterem bejárójával díszes kaput, mely a hozzá szükségelt anyaggal és munkával — mely java részben saját munkája — 120 korona értéknek felel meg. Midőn ezen értékes és maradó becsü adományozásokat nyilvánosan is egyházközségem nevében megköszönöm, kívánom, hogy az Isten fiait sokáig éltesse, hogy adományokban gyönyörködhesseken s adjon egyházunknak sok ily lelkes, buzgó tagokat, hogy az unitárius ősök buzgósága láttassék meg a fiakban és unokákban is! Szentgerliczén, 1902. nov. 20. Ürmösi Kálmán lelkész

— Dr. Molnár Sándor, az unitárius egyház derék jogügyészének szépreményű orvos fia elhunyt november 23-án élete hajnalán, 32 éves korában. Budapesten gyakorló orvos volt, minden jóra jogosító kitünő tehetséggel megáldva. Halála váratlanul jött, a pillanat műve volt. Annál súlyosabb a csapás, mely a szülőket és a terjedelmes családot érte. Nagy részvét kísérte sirjába Kolozsvárt. Nyugodjék csendesen.

— Nagy Mózes nagysolymosi lelkész, kinek fia árkosi lelkész Nagy Lajos csak nem régen halt el, rövid ideig tartó betegség után elhunyt Nagy-Solymosban, hívei és családja bánatára. Nyugodjék csendesen.

— Benedek Elcknek a kitünő írónak édes atya Benedek Huszár János nov. 23. élete 88-ik évében jobb létre szenderült. Kis-Bacsonban. 60 évi házasság élet sok öröme, úgy anyai családtag kísérte sirjába az öreg székely huszárt, a kinek példás élete és szép jelleme sok becses gondolattal ajándékozta meg író fia utján a nemzetet.

— A két élettrajzra, melyet Belle László kolozsvári gyakorló iskolai igazgató ur oly melegséggel irt meg Borbély Sámuel és Bedő Dénes tanárokról, e helyen is fölívjuk olvasóink figyelmét.

— A medeséri ifjuság Boros György tanító vezetése alatt Székely-Kereszturon, özv. Horvát Istvánné táncstermében szépen sikerült szini előadást tartott. Jelen volt a székely-kereszturi intelligencia nagy számban. Megelégedését többszöri tapsviharban az egyes szereplők kihívásában fejezte ki.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Nyilvános köszönet. A Dávid Eerencz Egylet Választmánya november 20-án tartott gyűlésében meghatározta, hogy mindazoknak az áldozatkész buzgó nőknak, a kik a Dávid Ferencz Egylet Nők Világa sorsjátékára

szive kedtek nyereménytárgyakat adományozni — ezen a helyen köszönet nyilváníttassék. — Meleg köszönetét és méltányló elismerését nyilvánítja választmányunk Boros Györgyné öngának a rendező bizottság elnökének, ki a nyeremény tárgyak összegyűjtése, később kiadása, valamint a sorsjegyekből begyűlt pénzek kezelésével rendkívüli buzgóságot tanusított és fáradságot nem kímélve járt el. Köszönetet nyilvánít Perczelné Kozma Flóra öngagságának azért a nagybecsü és lebilincselő feiolvasásért, melyet a Nők Világa estélyén személyesen tartott a jelen volt közönség lelki gyönyörúségére. Rédigér Géza lelkész urnak ez alkalomra irt szép költeményeért, Gál Miklós urnak az elszavalásért, az unitárius papnövendékek daloskörének és Iszlai Márton karnagy urnak az estélyen való közreműködésért Továbbá köszönetett mond Raffaj Irma kisasszonynak a szép eszme megpendítéseért, melynek eredménye képpen a Nők Világa 1400 korona készpénz alaphoz jutott. Vajha tovább is megmaradna az a lelkes buzgóság, melyet nőink ezen évben tanusítottak, mert akkor az unitárius Nők Világa minden tekintetben haladna előre a megkezdett uton!

Kolozsvár, 1902. nov. 26.

Ferencz Józsefné,
alelnök.

Fekete Gábor,
alelnök.

Dr. Boros György, titkár.

A Dávid Ferencz Egylet sorsjátékán nyertes alábbi számok után eső nyereményeket az illető sorsjegyek tulajdonosai még nem vették ki. A Dávid Ferencz Egylet Választmánya ozennel közhírré teszi, hogy a nyeremények december 20-ig átvehetők Boros Györgynétől. A ki nyereményét ki nem veszi beleegyezettnek tekintetik, hogy az egylet tulajdonába maradjon a jótékony célra. Nyertes és be nem küldött sorsjegyek számai: 1102, 265, 2341, 689, 1924, 1170, 2750. 1801, 1700, 104, 1349, 513, 2300, 1521, 499, 1803, 227, 2939, 1949, 1826, 2632, 2637, 1702, 1997, 258, 212, 1096, 2047 447, 1861. 1023, 2673, 731, 1146, 1425, 341, 2122, 2241. A nyereménytárgyak csak a nyerő sorsjegy beküldése ellenében adatnak ki.

Az unitárius lelkéször október 25-én délelött népes gyűlést tartott az E. Tanács termében Ferencz József püspök ur elnöklete alatt. Előadó volt Dr. Boros György titkár, jegyzett Németh István toroczkai lelkész. A gyűlés programjába föl volt véve négy előadás, de a választmány az idő rövidségére való tekintettel csak kettőt tűzött ki. Vári Albert kénos-udvarhelyi lelkész „Helyzetünk a mai felekezeti viszonyok között“ tételről értekezett magas nézőpontból, kitünő tanulmányban, melynek végeredménye az volt, hogy az unitáriusok helyzete, ha nem is ideális, mégis inkább biztató, mint lehangelő. Felolvasónak teljes elismeréssel adóztak a felszólalók is a gyűlés. Végh Mihály árkosi lelkész „Teendők a nyári tanítás körül“ czim alatt saját tapasztalatait adta elé a kérdés történelmi része megvilágításával. A sok üdvös észrevétel tartalmazó előadást élénk eszmeesere követte, melynek eredményeképpen kimondatott, hogy az úgy megküldetik az egyházköri lelkészöröknek további tárgyalásra. Előadónak elismerés szavaztatott.

25 rendes tagja van a D. F. Egyletnek Városlvárról. Legtöbbje az 1902. évben lépett be a Péter Sándor lelkész aña buzditó szavára. A 2 korona tagdíj fejében nyújtott olvasmány is indokolja egy lelkész fáradságát, de reméljük, az egyházi életben is meglátszik némi hatása, mert Pál apostol szerint némi módosítással mondhatjuk: a ki velünk van, ellenünk nincsen az. Most az új év közeledtével minden tisztelettel kérdezzük: vajjon Bölön, Nagy Ajta, Felső-Rákos, Ürmös, II. Almás, Szt.-Pál, Vargyas, Enlaka, Solymos, Rava, Szabéd, Szentgerice és még számos más székely község derék gazdáiból nem kerülhetne-e ki 25 s még 50 is. Tudjuk, hogy nem a lelkész urak buzgóságán mult. De kérdezzük nem-

*

csak a szerkesztőség, s nem is csak a Választmány, hanem az 1600 egyleti tag nevében, nem vágnak-e ebbe a társaságba, a hol együtt találják az unitárius és más férfiak és nők ily tekintélyes seregét? Mi szívesen látjuk, jöjjenek bizalommal társaságunkba.

Kedves karácsonyi ajándék főleg leányok és nők számára: *Női imakönyv* (Szívemet hozzád emelem) ára 2 kor. 40 fill., diszkötés 6 kor., bársony kötés 10 kor. *Édes Otthon*, tanulságos, hasznos és kellemes olvasmány. Ára csak 1 kor. Megrendelhető szerkesztőségünkél. Az *Édes Otthon* tartalma: A ház építése, házi butorzat, a szépség eszménye, virágok a szobában, a könyvek, vendégek, a kedves együttlét. Tanuló ifjaknak nélkülözhetlen hasznos olvasmány: az *Unitárius kollegium* írásban és képekben. Az unitárius jelesek arcképeivel és életrajzával. 19 életrajz és kép. Ára a csinos nagy 4-rét könyvnek 1 korona.

„**Unitárius szószék**et“ keres egyik ujonnan alakult alföldi egyházközségünk, a hol még nincsen rendes lelkész. Nagy szolgálatot tesz az új hiveknek, a ki szíves lesz fölösleges példányát elküldeni *Ádámosy Gábor* lelkész urnak *Hodmező-Vásárhelyre*.

Jelszavunk: Mindenki gyűjtsön maga mellé még egy tagot s hason oda, hogy tagdíját pontosan fizesse meg.

Az egylet pénztárába f. évi szeptember 25-től november 22-ig rendes tagsági díjat fizettek: *Albert Lőrincz Bölön*, *Szilágyi Józsefné*, *Jelen Józsefné*, *Debreczeni Sándorné*, *Biluska Józsefné* 902-re, *Rácz Mihályné*, *Orbók Ferencz*, *Timár Ödön*, *Nick Antalné*, *Magyari Mihály*, *Németi József*, *Endstrasser Benedekné*, *Benczédi Gergely* 901—902-re, *Jánki Ernő* 900—902-re, *Kenessey Béla*, *Dr. Gálffy Endre*, *Benkő Mihály*, *Orbán Sándor*, *Friedmann Adolf*, *Keresztély Mózes*, *Fangh Erzsébet Kolozsvár*, *Durugy Ferencz Sz-Sebes*, özv. *Nagy Mózesné Vác*, *Péter János Mikeszásza*, *Gábor Albertné Martonos* 902-re, *Gábor Dénes Kőkös* 901—902-re, *Bartha Albert* 900-ra, *Bartha Ferencz* 901-re, *Szánthó György* 902. és *Raffaj Zsigmond Verespatak* 901—902-re, *Papnövendékek önképzőköre*, *Schneider Ferencz*, *Major Sándor*, *Stripszky Híador Kolozsvár* 902-re, *Major Mózes Csekefalva* 903-ra, *Deák Lajos Sz.-Údvarhely* 902-re, *Egyed Miklósné Budriás*, *Mihály Domokos Hosszurév* 902—903-ra.

Előfizetői díjat fizettek: *Ürmössy Jenő*, *Hajós Gyula*, *Dr. Weisz Miksa*, *Bleha Jánosné Kolozsvár* 902-re, *Szegedi Zoltán* 900—902-re, *Pálffy István A.-Jára*, *Komjátszegi Pál Ar.-Rákos* 902-re, *Dr. Gelei József B.-Hunyad* 900—901-re, *Veress Ferencz Kékes* 902-re, *Tornyos Ödön* Bpest 900-ra, *Thoroczkay Venczel Gurszáda* 99—902-re, *Götz Béla Csákova* 903-ra, *Barra Mózes Doboka* 902—903-ra, *Derék Gyuláné Br. Győrffy Róza Megyaszó* 902-re.

A kereszturkői főkegylet pénztárába fizettek: *Raffaj Domokos*, *Raffaj Domokosné*, *Raffaj Irma*, *Gyarmaty Dénesné Uj-Székely*, *Péter Jánosné A.-Boldogasszonyfalva*, *Sándor Géza B.-Kőröspatak* 902-re, *Deák Sándor Kobátfalva*, *Deák Miklós Sz.-Mihály* 901-re, *Gyarmati Lajos Uj-Székely* 901—902-re, *Kovács Sándorné Zilah*, *Borbély Sámuel*, *Bedő Dénes Sz.-Keresztur*, *Tarcsafalvi Izsák Kis-Kede* 902-re, *Boér Lajos Bözöd* 901—902-re.

Az aranyos-tordaköri fiók-egylet pénztárába fizettek: *Csegezy László Bágyon*, *Törös János*, *Székely Dénesné*, *Csegezy Mihályné Torda* 902-re.

A felső-fehérvári fiók-egylet pénztárába fizettek: *Lőrinczy István*, *Lőrinczy Istvánné*, *Unitárius Egyházközség F. Rákos*, özv. *Nagy Elekné*, *Szentiványi Károlyné Baróth* 900-ra, *Bedő Ferencz Fogaras*, *Sipos Ignác*

Ürmös 900—901-re, Gál Pál Ágostonfalva, Szilágyi Sándor. Szilágyi Sándorné Ürmös 901-re, Nagy János 900-ra, Nesztor Joachim Héviz 99—900-ra, Gál Pálné Ágostonfalva, Gyulay Lajos Köpecz, Útő Béla. Útő Béláné A. Gálkos, Osváth Gábor, Osváth Gáborné Ürmös. Szabó Mózes, Szabó Mózesné Datk, Sipos Piroska Ürmös, Szentiványi Károlyné Baróth 901-re, Ilkei K. József Baróth, Kelemen György, Kelemen Györgyné, Szabó Domokos Datk 900—901-re.

A toroczkói fiók-egylet befizetett 90 tagért 108 koronát és a Buda-pesti Dávid Ferencz Egylet 100 kor., az abrudbányai fiók-egylet 36 kor.

Alapító-tagsági díjban fizetett K. Nagy Béla Sz.-Kraszna 40 kor., Fekete Gábor Kolozsvár 100 koronát

A j á n d e k o z t a k az egylet céljaira: Perczel Ferenczné Bpest, 20 K., Bereczky Lajos 2 K., Ajtai Jánosné 2 K., Nagy Sándor 1 K., Dr. Bedő Albert Bpest 50 K., Bedő Dénes, Borbély Sámuel Sz.-Keresztur 10—10 K., Varga Dénesné Torda 6 K., N. B. Torda 40 fillért. — A nov. 25-én rendezett estélyen felülfizettek: Péterfi Dénesné 1 kor., Gyulay Árpád 5 kor., Albert Dénes 11 kor., Br. P. Horváth Kálmán 8 kor., Ajtay János 1 kor., Gyulay László 3 kor., Dr. Engel Gáborné 4 kor., Szentkirályi Árpád 4 kor., Pál István 1 koronát.

Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1902. nov. 22-én.

Gálfi Lőrincz pénztárnok.

Szerk. izenetek. Vidékiek. Ön azt hitte, hogy a kolozsvári püspöki fogat ment ki azon bizonyos fiatal elébe, a ki az „Ábrahám” kebeléről leszakadni készülvén, a residencián kopogtatni akart. Téved. Itt nincsen püspöki fogat, s ha volna sem küldőznék ilyen missiókra. Gondolatunk szerint csak egy helyt s csak a marosparti székesvárosban történhetett. Azokat a bizonyos számlákat is csak ott tudják saldiroztatni — **Olvasóinkat** kérjük, hogy a lap körébe vágó rövid tudósításokat sziveskedjenek küldeni. — **Ü. J. M. J.** imáit fájdalom, nem tudtuk beilleszteni. — **Törökbuza** szedés czimen egy heti szünetidő nincsen engedélyezve a népiskolákban A presbyterium és felsőbb hatóság tudta és jóváhagyása nélkül a tanító ily hosszú szünetet nem adhat. Jó lenne ezt a kérdést tisztázni hivatalos uton, mert ha szept. 5—6. napján megkezdődik a tanítás, indokolt egy kis szünet karácsony előtt. — **D. M.** Az 5 kor. beérkezett, a nyugtázás meglesz. — **Elégedetlen.** Ugy látszik, ön nem akar számolni az élet gyakorlati problémáival, melyeket csak akkor lehet megoldani, a mikor eléállanak, s akkor is csak lankadatlan kitartással. A kötelességgel szeretnek alkudozni az emberek és a régi szellemben élők azt mondják: „hát hiszen eddig is jó volt így“! Ez ma már nem használható mentegetőzés, mert ma óriás a verseny. Eddig a papi hivatal csöndes volt, mint a révparthoz kikötött hajó, most hullámozó, mint a sik tengeren járó sajká. A ki nem éber kormányos, elvesziti a sajkát is, a népet is, magát is. Ma az ország szeme a papa néz és tőle várja sok kérdés megoldását. — **Dolgozó társainkat** kérjük, sziveskedjenek az új évi számba szánt közleményeiket decz 15 előtt beküldeni, mivel lapunk a karácsonyi ünnepek előtt fog megjelenni. **P. L. B.** „A szeretett vallásá”ból, melynek sorát régóta várjuk, a jövő évben egy részletet közölni fogunk. — **Pásztor.** A keresztiszülők Ezt a kérdést, bár a beküldött czikk sok figyelemre méltót tartalmaz, az ő-zí urvacsora kérdésben mégindult eszmecsere lejártaig nem közölhetjük. Jobb lenne as egytetemes lelkész kör elébe vinni. A b. e nyugdíjint. reformja, mint már megirtuk, így nem közölhető. — **B. L.** Régi dolgok az új évben közölni fogjuk. — **U. L. Sp.** Vallásunkról. Ezt a tárgyat szeretőnk személyesen megbeszélni Talán jó lesz megírni az

egés sorozatot, mert csak akkor lehet érdemi véleményt mondani. — **D. M.** „Ne tovább.” Talán a jövő évben sor kerül rá! De hát az actualis közemények mindig porancsolnak. — **P. L. r.** Az udvarhelyi templom kérdé-ével szívesen foglalkozunk, mihelyt a mozgalóm megindul. Akkor a képet is közölni fogjuk. — **Krisztus és a sátán** czimű Krisztus mondát, néhai Végh Mátyás jeles költő hátrahagyott irataiból az új év 2-ik számában már közöltük. — **Az őszi urvaesora** kérdéséhez többen küldötték be véleményüket. A Faluvégi A ur cikke, mely már ki is van szedve, Mózes Mihály és Kelemen Gy. lelkész uraké s az Útő béla ur felelete, meg a szerkesztő nyilatkozata a jövő évre maradt. **Temetkezés.** Miután a maga idejében nem adhattuk, szíveskedjék figyelmeztetni, ha a kérdés újból actualissá válik. — **A Dunántul szépségeiről** szép felolvasást, sajnós nem közölhattük, mivel igen hosszú. Ha kívánja visszaküldjük, hogy a f. e. emlékkönyvébe bevezesse, ha ez már meg nem történt. Kár volna elvesznie. — **Temetőben.** Reméljük sor kerül rá. — **Papválasztások.** Jobb lesz ha elmarad. Inkább más alakban. — **Imakönyv és templomi énekítés** a két tárgyat külön kell választani. A második rész igen fontos és égető kérdés. Mihelyt az megoldódik, megszűnik a másik. Szíveskedjék egyenesen erre irányítani a figyelmet. — **Székelv levél** jöni fog. — **K. L. M. A.** nőneveléről sok jót tartalmazó s már rég ideje őrizett cikket egy kissé rövidítve kiadjuk a Nők világában Mese. közelebbről jó.

TARTALOM: Elmereng az ember. Balázs András. — Dávid Ferencz emlékére. József János. — Két életrajz. (Arczképpel) Belle László — A Dávid Ferencz Egyletek köréből. Pásztor. — Az ifjuság köréből. — Irodalom. — Egyházi és iskolai mozgalmak. — Egyleti élet és munkásság. —

Csintalan Syula

orgona-, zongora- és harmonium-készítő

KOLOZSVÁRT, a városház mellett.

Elvállalok orgona készítést, minden nagyságban, minden kivitelben és stylben, továbbá javítását, átalakítását, kibővítését és hangolását jótállás mellett.

Elvállalok bármilyen nagy zongora javítást, hosszú zongorák rövidde átalakítását, bőrozését és hangolását.

Készítek oltárokat, szószéket és szószék fölébe való koronát nemkülömben egész templomi berendezéseket is.

Elvállalok iskolai és szobai harmoniumok javítását és hangolását, ugy helyben, mint vidéken. Vidéki meghívásra pontosan megjelenek. Kérdezősködésekre azonnal válaszolok.

Miért továbbra is becses figyelmébe ajánlom magamat. A t közönség és egyházak pártfogását kérve,

maradtam tisztelettel

Csintalan Syula.